

ANTI-PESTPROTOCOL

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Het anti-pestprotocol	3
3. Preventie	4
3.1 Vreedzame school	4
3.2 Mediatoren	4
3.3 Rots & water	5
3.4 Sociogram & ZIEN!	6
4. Interventies	6
4.1 Plagen of pesten?	6
4.2 Digitaal pesten	7
4.3 Stappenplan anti-pestprotocol	8
5. Hulp	9
6. Protocol grensoverschrijdend gedrag	11
7. Nazorg	11
8. Tot slot	11

1. INLEIDING

De Hieronymusschool is een 'Vreedzame School'. De pedagogische uitgangspunten van deze methode sluiten aan bij de visie van de school op sociale veiligheid. In de wet staat dat scholen verplicht zijn een veilige omgeving voor leerlingen en onderwijspersoneel te creëren en te behouden. Dit houdt in dat er een prettige sfeer op school is. In onze visie op sociale veiligheid kunnen leerlingen alleen tot leren komen wanneer zij zich veilig voelen op school. Incidenten zoals ongepast gedrag, intimidatie, diefstal en agressie worden voorkomen. Dat kan door op tijd te signaleren en hier gericht tegen op te treden. Dit geldt ook voor het bestrijden van pestgedrag.

De methode 'Vreedzame School' is een compleet programma voor basisscholen voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen, en waarin kinderen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Kinderen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de gemeenschap, en staan open voor de verschillen tussen mensen.

2. HET ANTI-PESTPROTOCOL

Helaas is het werken met de methode 'Vreedzame School' geen garantie voor een school waar niet gepest wordt. De methode biedt kinderen handvatten om pesten te voorkomen en om ermee om te gaan, maar kan pesten niet helemaal uitroeien op school. Dit protocol is zowel voor leerlingen, als leerkrachten en ouders.

De definitie van pesten op school luidt als volgt:

"Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische, sociale en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van een of meer medeleerlingen."

Het anti-pestprotocol heeft als doel om alle leerlingen zich bij ons op school veilig te laten voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle leerlingen in de gelegenheid om met plezier naar school te gaan. We doen dat door regels en afspraken met elkaar te maken, dit is onderdeel van de 'Vreedzame School'. Deze regels en afspraken zijn zichtbaar voor leerlingen en volwassenen. Ze hangen in elke klas. Als er zich ongewenste situaties voordoen spreken we elkaar aan op deze regels en afspraken.

"Je veilig voelen en weten" is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het team van de Hieronymusschool, de leerlingen en de ouders. Met onze schoolafspraken willen we duidelijk zijn in waar we voor staan, wat we wel en niet toestaan en welke maatregelen we treffen als regels worden overschreden.

Respect voor elkaar, zorg voor elkaar, geen pestgedrag en discriminatie, verantwoordelijk zijn voor je eigen gedrag, afspraken nakomen: kortom, de uitgangspunten van de 'Vreedzame School' gelden voor iedereen.

3. PREVENTIE

3.1 VREEDZAME SCHOOL

Op onze school vinden we het belangrijk dat we kinderen helpen zich te ontwikkelen op sociaal-emotioneel gebied. We maken daarvoor gebruik van het programma de 'Vreedzame School'.

De Hieronymusschool wil kinderen opvoeden tot verantwoordelijke en actieve leden van de gemeenschap. Daartoe beschouwen we de klas en de school als oefenplaats. Kinderen leren dat zij deel uitmaken van de gemeenschap die de klas en school vormt en leren daar een bijdrage aan te leveren. Ze leren oog en oor te hebben voor anderen, zich verantwoordelijk te voelen voor het algemeen belang: initiatiefrijk, zorgzaam en betrokken.

De kern van een democratie is de erkenning en het proberen te overbruggen van verschillen. We leggen de ander onze mening niet op, maar staan open voor de mening van de ander. In onze visie is het van belang om kinderen al op jonge leeftijd te leren hoe je om kunt gaan met verschillen. Hoe overbruggen we meningsverschillen? Hoe lossen we de belangentegenstellingen in een conflict zó op dat beide partijen tevreden zijn? Staan we open voor mensen die 'anders' zijn dan wij?

Kinderen hebben, om op een goede manier op te groeien, perspectief en hoop nodig. Ze hebben het idee nodig dat ze iets kunnen bereiken in deze samenleving. In de 'vreedzame school' mobiliseren we de eigen kracht van kinderen.

Kinderen krijgen een stem, en leren die op een verantwoordelijke manier gebruiken. Kinderen voelen zich gehoord en gezien, en ze ervaren dat het uitmaakt dat ze er zijn, dat ze 'er toe doen'.

Een belangrijk hulpmiddel bij het programma is een lessenserie. Wekelijks wordt er een les uit het programma aangeboden. Wat in de lessen aan de orde komt wordt dagelijks toegepast in de klas.

Gedrag van leerlingen wordt voor een zeer groot deel bepaald door de omgeving en de achtergrond. Als we op de Hieronymusschool proberen kinderen te leren op een andere manier met elkaar en met conflicten om te gaan, is het natuurlijk van belang om ervoor te zorgen dat er geen grote kloof gaapt tussen school en thuis.

3.2 MEDIATOREN

De Hieronymusschool leert kinderen om hun conflicten zelf op te lossen. Soms is dat moeilijk en hebben kinderen er hulp bij nodig. Kinderen kunnen dan naar leerkrachten toe stappen, maar andere kinderen uit de klas of van andere klassen kunnen net zo goed en misschien wel beter helpen bij het oplossen van conflicten.

Vanuit het programma van de 'vreedzame school' leiden we jaarlijks leerlingmediatoren uit de groepen 7 en 8 op. Een mediator (bemiddelaar) is een kind waar je naar toe mag gaan als je een conflict hebt met iemand en je het niet samen kunt oplossen. De mediators zijn op basis van een rooster regelmatig aan de beurt om hun taak uit te oefenen. Per dag zijn er steeds twee mediators beschikbaar. We maken aan de school per dag bekend welke kinderen de mediator van de dag zijn, door middel van hun foto bij de hoofdingangen van de school. Maar er kunnen zich ook op andere tijdstippen conflicten voordoen. Wanneer om een mediatie wordt gevraagd krijgt de mediator ook tijd om dat op dezelfde dag te doen. De leerlingen hoeven zich geen zorgen te maken over de gemiste lestijd. We zorgen altijd voor een passende oplossing. De leerlingmediatoren worden door Inge Ursem en Carolien den Hartog begeleid.

Elk jaar worden er opnieuw mediators opgeleid. Voorafgaand aan de training vindt een sollicitatieprocedure plaats en wordt aan de ouders van de geselecteerde kinderen toestemming gevraagd.

3.3 ROTS & WATER

In het begin van het schooljaar krijgen de leerlingen van de groepen 3 en de groepen 6 een lessenserie 'Rots & Water' aangeboden. Deze lessen worden gegeven tijdens de lessen bewegingsonderwijs. De kleutergroepen krijgen een aantal lessen in de loop van het schooljaar. Zo maken zij kennis met 'Rots & Water'.

Met de lessen 'Rots & Water' leveren we een bijdrage aan een beter sociaal klimaat in de klassen, waarbij de leerlingen met respect met elkaar omgaan.

'Rots & Water' is een sociale weerbaarheidstraining voor jongens en meisjes. De leerlingen leren om op een goede manier voor zichzelf op te komen in de omgang met anderen.

In de training is aandacht voor:

- Het verbeteren van zelfbeheersing, zelfreflectie en zelfvertrouwen
- Het fysiek, mentaal en verbaal weerbaar worden
- Sociale en communicatieve vaardigheden

Door sport, spel en bewegen worden vaardigheden aangeleerd zoals regels en grenzen leren aanvaarden en respecteren. De actie wordt afgewisseld met kringgesprekken en reflectie.

Thema's die aan de orde komen zijn:

- Concentratie en focus
- Sterk staan, zelfverzekerdheid
- Lichaamstaal, wat straalt ik uit en hoe doe ik dat
- De rots & waterhouding
- Hoe ga je om met groepsdruk, pestgedrag en grenzen

De lessen 'Rots & Water' worden gegeven door juf Patricia Nederhoff en juf Marieke Bleeker. Beide leerkrachten hebben de cursus 'trainer Rots & Water' gevolgd, waardoor zij gecertificeerd zijn om de lessen te geven.

3.4 SOCIOGRAM & ZIEN!

Op de Hieronymusschool brengen we structureel het sociale klimaat van de groep in kaart, waaronder het pestgedrag van de leerlingen. Dit doen we door twee keer per schooljaar (oktober en maart) een vragenlijst af te nemen bij alle leerlingen. Ook wordt ZIEN! ingezet om de sociale-emotionele ontwikkeling in kaart te brengen.

GROEP 1-2-3

In een individueel gesprek met de leerlingen, stelt de leerkracht de vragen in het kader van het in kaart brengen van het sociale klimaat in de groep (zie bijlage vragenlijsten).

Antwoorden op de vragen, kan aanleiding zijn voor de leerkracht om door te vragen. De antwoorden worden ingevuld op het vragenformulier.

Naar aanleiding van de gesprekjes met individuele leerlingen stelt de groepsleerkracht een sociogram op. Het sociogram wordt besproken in de groepsbespreking met de intern begeleider. Indien daartoe aanleiding is, worden de resultaten besproken met ouders. Richtlijn is dat wanneer een leerling meer dan 5 keer genoemd wordt, dit aan ouders wordt uitgelegd. Hierbij wordt meegewogen of het echt om pestgedrag gaat of om het niet houden aan regels. Het sociogram wordt bewaard in de klassenmap.

GROEP 4-8

De leerlingen vullen het vragenformulier in.

Naar aanleiding van de resultaten wordt door de leerkrachten per groep een sociogram gemaakt met daarin zichtbaar de onderwerpen 'vriendschap' en 'samenwerken'.

Een week na de meting worden de overzichten over het pestgedrag door de groepsleerkrachten bij de intern begeleider ingeleverd. Deze maakt een totaaloverzicht met de namen van de leerlingen die genoemd worden als pester. Ook wordt genoteerd hoe vaak een leerling als pester wordt genoemd. Het overzicht wordt besproken in een bouwvergadering.

De groepsleerkracht gaat in gesprek met een leerling die 3x of meer wordt genoemd als pester. De ouders van de betrokken leerling worden hierover geïnformeerd.

Het gedrag van deze leerlingen wordt door de eigen leerkrachten en de pleinwacht op het schoolplein extra in de gaten gehouden.

Bij een volgende meting wordt gekeken of de pester minder vaak of helemaal niet meer wordt aangeduid als pester door andere leerlingen. Door de overzichten van de verschillende metingen met elkaar te vergelijken is ook de ontwikkeling (groei of afname) van pestgedrag van leerlingen te zien.

4. INTERVENTIES

Wanneer er wordt gepest moet er worden opgetreden. Wij maken onderscheid tussen plagen en pesten en komen in actie wanneer er gepest wordt.

4.1 PLAGEN OF PESTEN?

Is een opmerking over iemands haar of kleding plagen of pesten? Is schelden pesten? En als je elke keer een opmerking over dezelfde klasgenoot maakt? Is dat pesten? Er is een duidelijk verschil tussen plagen en pesten.

Plagen gebeurt vaak spontaan, het duurt niet lang en gebeurt niet dag in dag uit. Bij plagen ben je gelijk aan elkaar; niemand is de baas. Ook liggen de rollen niet vast, de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Plagen gebeurt zonder iemand pijn te willen doen. Wanneer iemand een ander kind op een negatieve manier aanspreekt, hoeft er nog geen sprake van pesten te zijn. Een kind kan wel eens onaardig doen, maar hoeft dan niet direct een pester te zijn.

Bij pesten ben je niet gelijk aan elkaar. De pester is vaak sterker of ouder en heeft een grote mond. Anderen kijken vaak tegen de pester op. Pesten gebeurt ook vaak in een groep en telkens is dezelfde persoon de klos. De pester wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Pesten gebeurt vaker dan één keer, soms weken - of maandenlang. Het gebeurt meestal zo dat volwassenen het niet merken. Pesten gebeurt expres. Pesten heeft een groot effect. De gepeste voelt zich vaak eenzaam en verdrietig en is onzeker en bang. Pesten kan zelfs lichamelijke en psychische klachten veroorzaken.

4.2 DIGITAAL PESTEN

Internet, WhatsApp, Instagram, chatbox en sms zijn communicatiemiddelen die in de hedendaagse tijd nauwelijks meer weg te denken zijn uit de leefwereld van kinderen. Over het algemeen hebben kinderen hier veel leuke ervaringen mee, maar soms gaat het fout. Chatbox, WhatsApp, Instagram en sms kunnen een bron van pesterijen zijn. Deze vorm van pesten wordt ook wel digitaal pesten of online pesten genoemd.

ONDER DIGITAAL PESTEN VALT

- Iemand een gemene mail, sms of app sturen.
- Iemand uitschelden of belachelijk maken per e-mail, op Skype, in een chatbox of per sms/app.
- Iemand een dreigmailtje of dreig-app sturen.
- Foto's van iemand anders op internet zetten.
- Iemand opzettelijk een virus toesturen.
- Gehackt worden.
- Privégegevens van een ander op een site plaatsen.
- Wachtwoorden stelen en misbruiken.
- Haatprofielen aanmaken.

PREVENTIE

- Leerlingen bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van digitaal pesten en de strafbare feiten. Dit doen wij in de bovenbouw door mee te doen aan de 'week tegen pesten' en aandacht te besteden aan mediawijsheid, onder meer door deelname aan 'Mediamasters' in groep 7.
- Afspraken over internetgedrag bespreken en samen met de leerlingen afspraken maken (zie protocol internetgebruik).

INTERVENTIE

- Bij het constateren van digitaal pesten worden ouders en directeur op de hoogte gesteld.
- Er wordt een notitie gemaakt in ParnasSys.

- Afhankelijk van de vorm van het digitaal pesten, wordt in overleg tussen ouders, leerkrachten en directeur een passende sanctie toegepast.

4.3 STAPPENPLAN ANTI-PESTPROTOCOL

Vooraf: Iedere melding van pestgedrag dient serieus genomen te worden en te worden geverifieerd.

Op het moment dat een leerling, een ouder of een collega melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen.

STAP 1

De leerkracht heeft een afzonderlijk gesprek met de leerling die pest (de pester) en de leerling die gepest wordt (de gepeste). Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Ouders van de pester en de gepeste worden op de hoogte gesteld. Het team wordt ook op de hoogte gesteld van het pestgedrag in verband met toezicht op het plein.

STAP 2

De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan / te stoppen. Als er meerdere leerlingen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem. Er zal benadrukt worden dat alle leerlingen zich veilig moeten voelen op school. Het melden van pesten is geen klikken. Angst om zaken te melden zal moeten worden weggenomen. Natuurlijk wordt er ook met de grote groep leerlingen die niet direct betrokken is gesproken. Hun gedrag, en de wijze waarop zij beide betrokken partijen kunnen helpen om het verkeerde gedrag te wijzigen, is onderwerp van gesprek. Binnen een week vindt de eerste evaluatie plaats. Dit wordt ook teruggekoppeld naar ouders. De leerkracht observeert nauwkeurig.

STAP 3

Gesprek met pester en gepeste (leerkracht kan zelf inschatten wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk). Is het gelukt om de afspraken na te komen?

Zo ja: dan de afspraken handhaven / bijstellen en een volgend gesprek over twee weken.

Zo nee: analyse opstellen, waardoor het misgegaan is.

Leerkracht overlegt met intern begeleider. Er wordt een handelingsplan opgesteld voor de komende twee weken. De leerkrachten van de bouw worden hiervan op de hoogte gebracht.

Dit wordt met ouders gecommuniceerd.

STAP 4

Na twee weken is er opnieuw een gesprek tussen leerkracht en leerlingen. Verslag wordt uitgebracht aan de intern begeleider. Zijn de effecten positief: dan langzamerhand afbouwen.

Zo niet: nieuw handelingsplan opstellen, waarbij eventueel ook externe deskundigheid ingeschakeld kan worden.

Opmerkingen:

- Alle concrete acties en afspraken worden door de leerkracht vastgelegd in ParnasSys.

- Acties en afspraken dienen erop gericht te zijn het pesten onmiddellijk te stoppen en het gedrag te veranderen.
- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld, zoals de schoolarts of schoolmaatschappelijk werk.

STAP 5

Gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem in de klas. Dit met name als er sprake is van een grote zwijgende groep onder de klasgenoten die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren.

Dit gesprek wordt geleid door een lid van directie of de intern begeleider. De leerkracht(en) van de groep zijn op deze avond aanwezig.

Doel: informatieverstrekking en wat kunnen ouders doen om het gedrag te beïnvloeden? Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders onderling contact zoeken.

In het uiterste geval kunnen in goed overleg met alle partijen (leerkrachten, team, ouders, intern begeleider en directie) nog twee stappen gezet worden:

STAP 6

Een leerling (pester of gepeste) wordt tijdelijk in een andere groep geplaatst. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

STAP 7

De pester krijgt een time-out en mag een dag niet op school komen.

STAP 8

Indien deze time-out geen effect heeft, kan er besloten worden om de pester te schorsen.

Tot slot wordt er overlegd met het schoolbestuur of er een verwijderingsprocedure voor de pester(s) in gang kan worden gezet.

5. HULP

VOOR DE BEGELEIDING VAN DE LEERLING DIE PEST (DADER)

Algemeen:

Er wordt uiteraard met de pester gesproken. Dit kan een probleemoplossend gesprek zijn (op zoek naar de oorzaak) om vervolgens de gevoeligheid voor wat hij met het slachtoffer uithaalt te vergroten, gekoppeld aan afspraken met evaluatiemomenten.

Het advies is om de pester even de gelegenheid te bieden om zijn leven te beteren alvorens zijn ouders bij zijn wangedrag te betrekken. Natuurlijk is dit wel afhankelijk van de ernst van het pestgedrag.

Begeleiding van de pester:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken / pesten.
- De leerling proberen bewust te maken van zijn/haar gedrag en de gevolgen hiervan voor anderen benoemen. Samen afspraken maken over het juiste gedrag; deze dagelijks controleren.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Excuses aan laten bieden.

- Leerlingen leren niet meteen kwaad te worden, zichzelf leren beheersen door middel van bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining.

VOOR DE BEGELEIDING VAN DE LEERLING DIE WORDT GEPEST (SLACHTOFFER)

- Goed luisteren naar de leerling; laten weten dat de leerling bij jou terecht kan.
- Vragen stellen; hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert; wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Laat een leerling merken dat zijn of haar reactie van belang is: hoe constructiever je reageert, hoe meer effect er wordt bereikt bij de dader.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Contact onderhouden met ouders van de gepeste leerling.
- Aanmelden voor een sociale vaardigheidstraining of een faalangstreductie training. Hierdoor kan een leerling weerbaarder worden.
- Indien dit nodig is kan er professionele hulp worden ingeschakeld.

TIPS VOOR DE ZWIJGENDE MIDDENGROEP

- Pesten aan de orde stellen in de klas bijvoorbeeld door aandacht voor dit pestprotocol en het onderwerp regelmatig terug te laten komen. Telkens in andere bewoordingen en ook gebruik makend van verschillende werkvormen.
- Neem waar mogelijk een situatie uit de klas. Is dit niet mogelijk, neem dan een voorbeeld uit bijvoorbeeld een televisieprogramma of boek.
- Stel klassenregels op die leerlingen samen ondertekenen.

TIPS VOOR DE OUDERS VAN EEN LEERLING DIE PEST

- Probeer achter de oorzaak te komen, neem het probleem serieus. Blijf in gesprek met uw kind en de school.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans een pester te worden.
- Corrigeer ongewenst gedrag, benoem goed gedrag van uw kind.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.
- Meldt uw kind aan voor een sociale vaardigheidstraining.

TIPS VOOR DE OUDERS VAN EEN LEERLING DIE WORDT GEPEST

- Neem het probleem van uw kind serieus, probeer achter de oorzaak te komen.
- Blijf in gesprek met uw kind; houdt de communicatie met uw kind open.
- Bespreek pesten gelijk met de leerkracht.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind en geef complimenten: vergroten van het zelfrespect en zelfvertrouwen.
- Stimuleer uw kind om een sport te beoefenen. Hierdoor kan het kind bouwen aan zijn zelfvertrouwen.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

6. PROTOCOL GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Grensoverschrijdend gedrag is niet direct te relateren aan het anti-pestprotocol, maar kan er ook niet helemaal los van worden gezien. Dit omdat het ervoor kan zorgen dat leerlingen, leerkrachten en ouders zich niet veilig voelen in de school. In lijn met dit protocol wordt er tijdens het schooljaar 2018-2019 ook een gedragsprotocol opgesteld, waarbij benoemd wordt wat wij onder grensoverschrijdend gedrag verstaan en hoe wij hier als school mee omgaan.

7. NAZORG

Een pestsituatie wordt niet zomaar vergeten en kan veel effect hebben op een leerling. Na het volgen van dit protocol heeft zowel de gepeste als de pester nazorg nodig. De leerkracht blijft deze kinderen een langere tijd observeren. Daarnaast heeft de leerkracht het eerste half jaar maandelijks een gesprek met de gepeste en de pester. De leerkracht zorgt voor een duidelijke overdracht aan de nieuwe leerkracht.

8. TOT SLOT

Iedere pestsituatie kan verschillen en soms is de hierboven genoemde aanpak niet helemaal passend bij een situatie. Mocht het nodig zijn, dan kan er besloten worden om af te wijken van dit protocol.